

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ
УКРАЇНКИ

«Затверджено»

Голова приймальної комісії
Східноєвропейського національного
університету
імені Лесі Українки

проф. І. Я. Коцан

26 " березня 2015 р.

ПРОГРАМА

вступного іспиту з педагогіки дошкільної для
вступників за освітньо-кваліфікаційним рівнем
6.010101 " молодший спеціаліст",
спеціальності "Дошкільна освіта"

Луцьк - 2015

Пояснювальна записка

Перебудова всієї системи освіти і, зокрема, дошкільної поставила на порядок денний проблеми вдосконалення підготовки кадрів у галузі дошкільного виховання. Втілення в практику принципів демократизації і гуманізації педагогічного впливу на дітей згідно з концепцією дошкільного виховання, Закону України “Про дошкільну освіту”, Базового компонента дошкільної освіти в Україні, Примірного статуту дошкільного навчального закладу, Базової програми розвитку дітей дошкільного віку та інших нормативно-правових документів, вимагає якісно нової підготовки педагога-вихователя дітей дошкільного віку.

Курс “Педагогіка дошкільна” – профілюючий для спеціальності 6.010101 “Дошкільна освіта”. Він забезпечує основну теоретичну і практичну підготовку студентів до виконання кваліфікаційних обов’язків вихователів дошкільного закладу і покликаний максимально використати творчий потенціал, активність, самостійність і відповідальність кожного студента в оволодінні профілюючою навчальною дисципліною і професійними вміннями.

Програма вступного іспиту з дошкільної педагогіки орієнтована на виявлення рівня педагогічної підготовки випускників педагогічних училищ, коледжів, молодших спеціалістів на пряму підготовки 0101 – Педагогічна освіта. Вона відповідає змісту програм педагогічних училищ, коледжів і містить у повному обсязі основні педагогічні категорії, поняття, терміни, факти. Пропонований варіант програми передбачає чітке конструювання і розподіл навчального матеріалу за основними розділами:

I. Загальні питання дошкільної педагогіки.

II. Завдання, зміст, методи виховання дітей дошкільного віку.

III. Організація і планування педагогічного процесу в дошкільних закладах.

IV. Дитячий садок і сім’я.

V. Дитячий садок і школа.

Кожен з розділів поділений на теми. Виклад основних положень тем деталізований, що полегшує абітурієнту пошук літературних джерел і орієнтирів для підготовки до вступного іспиту з педагогіки.

Програма передбачає перевірку засвоєння абітурієнтами теоретичних основ сучасної педагогічної науки, ступінь розвитку їх професійного мислення та оволодіння практичними вміннями і навичками, необхідними для ефективної роботи в галузі дошкільного виховання. Програма курсу “Педагогіка дошкільна” ґрунтується на класичних і сучасних вітчизняних та зарубіжних педагогічних дослідженнях, даних суміжних наук, на сучасних концепціях дошкільного виховання, передовому педагогічному досвіді.

Зміст курсу

I. ТЕМА 1. Вступ. Педагогіка – наука про виховання. Предмет педагогіки. Філософські основи педагогіки. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Загальні питання педагогіки.

Суспільне дошкільне виховання – початкова ланка в системі безперервної освіти в Україні. Загальна характеристика суспільного дошкільного виховання.

ТЕМА 2. Дошкільна педагогіка як особлива галузь педагогіки, її предмет. Своєрідність дошкільної педагогіки. Становлення дошкільної педагогіки як науки. Розвиток теорії і практики дошкільного виховання. Основні поняття (категорії) дошкільної педагогіки. Актуальні проблеми дошкільної педагогіки. Методологія дошкільної педагогіки. Поняття про педагогічне дослідження та його елементи. Методи педагогічного дослідження. Впровадження досягнень педагогіки в практику виховання дітей. Значення передового педагогічного досвіду.

ТЕМА 3. Виховання і розвиток дітей у період дошкільного дитинства. Різноманітність філософських концепцій про фактори, які визначають розвиток особистості. Спадковість, соціальні умови життя, виховання – фактори, що відіграють вирішальну роль у формуванні особистості людини. Особистість як об'єкт і суб'єкт виховання. Роль виховання у розвитку особистості. Взаємодія виховання і розвитку. Сутність виховання у дошкільному віці. Вікова періодизація дитинства. Виховання і вікові та індивідуальні особливості дітей. Значення дошкільного дитинства. Обдаровані діти і виховання. Зарубіжні теорії виховання і розвитку дітей.

ТЕМА 4. Програма виховання в дитячому садку. Значення програми в забезпеченні різнобічного розвитку дітей. Врахування демократизації суспільних відносин, державного суверенітету, потреби в гуманізації цілей і принципів педагогічної роботи з дітьми, необхідності диференційованого підходу до виховання дітей у науково створених сучасних програмових документах для дитячого закладу. Програма “Малюток”, “Дитина”, “Дитина в дошкільні роки”, “Українське дошкільня”, авторські програми. Варіативність і альтернативність у підготовці та використанні програми.

ТЕМА 5. Система дошкільного виховання. Історія становлення і розвитку системи дошкільного виховання. Дошкільні заклади в системі національної освіти. Типи дошкільних закладів та їх функції. Педагогічні кадри для системи дошкільного виховання. Вихователь дитячого дошкільного закладу, професійні функції. Знання і професійні здібності вихователя. Підготовка педагогічних кадрів. Удосконалення системи дошкільного виховання. Дошкільне виховання за кордоном.

II. ТЕМА 1. Ідеал національного виховання. Головна мета національного виховання. Основні завдання виховання дітей дошкільного віку згідно Закону України “Про дошкільну освіту”, Концепції дошкільного виховання в Україні, Базового компоненту дошкільної освіти в Україні. Зміст виховання дітей дошкільного віку. Загальна характеристика складових частин виховання, їх єдність і взаємозв'язок.

ТЕМА 2. Фізичне виховання і фізичний розвиток. Розвиток теорії фізичного виховання дітей. Зміст і завдання фізичного виховання дітей дошкільного віку. Методи і засоби фізичного виховання дітей дошкільного віку. Загартування організму дитини. Режим дня. Фізичні вправи. Виховання культури гігієнічних навичок.

ТЕМА 3. Розумове виховання дітей дошкільного віку. Розумове виховання і розумовий розвиток. Народна педагогіка про розумове виховання. Розвиток теорії розумового виховання дітей. Завдання розумового виховання. Зміст і засоби розумового виховання дітей.

Сенсорний розвиток і сенсорне виховання. Зміст і методика сенсорного виховання.

ТЕМА 4. Моральне виховання дошкільників. Моральне виховання і моральний розвиток. Розвиток теорії морального виховання дітей. Завдання морального виховання. Моральне виховання у різних видах діяльності. Зміст і методи морального виховання дітей. Народна педагогіка про моральне виховання дітей.

ТЕМА 5. Трудове виховання дітей дошкільного віку. Завдання трудового виховання. Особливості трудової діяльності дошкільників. Ознайомлення дітей з працею дорослих. Види праці дітей. Форми організації трудової діяльності дітей дошкільного віку.

ТЕМА 6. Естетичне виховання і естетичний розвиток. Розвиток теорії естетичного виховання. Мета і завдання естетичного виховання дітей дошкільного віку. Зміст і засоби естетичного виховання дітей.

ТЕМА 7. Гра. Теорія гри. Походження гри. Гра як провідний вид діяльності дошкільників. Класифікація дитячих ігор. Гра як засіб усебічного розвитку дитини.

ТЕМА 8. Творчі ігри та їх можливості. Передумови розвитку сюжетно-рольової гри в ранньому віці. Сюжетно-рольові ігри дошкільників. Театралізовані ігри дітей. Будівельно-конструктивні ігри.

ТЕМА 9. Дидактичні ігри. Значення й особливості дидактичної гри. Структура дидактичної гри. Види дидактичних ігор. Педагогічне керівництво дидактичними іграми.

ТЕМА 10. Іграшка. Виховна та освітня цінність іграшки. Історія іграшки. Народна іграшка. Види іграшок. Вимоги до іграшок.

III. ТЕМА: Загальні основи дошкільної дидактики. Поняття про педагогічний процес дитячого садка, його структура. Організація педагогічного процесу і планування навчально-виховної роботи в дошкільному закладі. Зміст навчання дітей дошкільного віку. Методи навчання. Форми організації навчання. Особливості організації життя, навчання і виховання дітей в різновікових групах.

IV. ТЕМА: Дитячий садок і сім'я. Єдність цілей і завдань суспільного і сімейного виховання. Основні питання сімейного виховання. Організація і форми роботи дошкільного закладу із сім'єю. Педагогічна освіта батьків.

V. ТЕМА: Дитячий садок і школа. Принципи наступності, спадковості, перспективності як основа взаємозв'язку дошкільної ланки освіти і початкової школи. Форми зв'язку дитячого садка і школи. Поняття готовності дітей до шкільного навчання. Адаптація дитини до шкільного навчання. Робота підготовчої до школи групи.

Критерії оцінювання

На фаховому випробуванні за кожну правильну відповідь (виконане завдання) вступнику нараховується певна кількість балів, яка зростає пропорційно до кількості та правильності виконаних завдань.

За кожну правильну відповідь із 10 завдань вступнику нараховується максимально 10 балів. Оцінювання знань вступників здійснюється за шкалою від 100 до 200 балів.

Рівень підготовки вступника

Результати виконання завдань дозволяють виявити рівень підготовки вступника:

200–180 балів;

179–160 балів;

159–140 балів;

139– 100 балів.

1 рівень (високий): 200–180 балів виставляється вступникам, які в повному обсязі виконали завдання (тестові завдання), продемонстрували обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; адекватно оперують ними при розв'язанні завдань; виявили творчу самостійність, здатність аналізувати факти, які стосуються наукових проблем. Усі завдання (тестові завдання) розв'язані (виконані) правильно, без помилок.

2 рівень (середній): 179–160 балів виставляється за умови достатньо повного виконання завдань (тестових завдань). Розв'язання завдань має бути правильним, логічно обґрунтованим, демонструвати творчо-пізнавальні уміння та знання теоретичного матеріалу. Разом з тим, у роботі може бути допущено декілька несуттєвих помилок.

3 рівень (достатній): 159–140 балів виставляється за знання, які продемонстровані в неповному обсязі. Вони, зазвичай, носять фрагментарний характер. Теоретичні та фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Відчувається, що вступник недостатньо обізнаний з матеріалом джерел із навчальної дисципліни та не може критично оцінити наукові факти, явища, ідеї.

4 рівень (низький): 139 – 100 балів виставляється за неправильну або поверхневу відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і нерозуміння поставленого завдання. Літературу з навчальної дисципліни вступник не знає, її понятійно-категоріальним апаратом не володіє. Відповідь засвідчує вкрай низький рівень володіння програмним матеріалом.

Список літературних джерел:

1. Авраменкова В.В. Социальная психология детства: развитие отношений ребенка в детской субкультуре. М., Воронеж, 2014. 416 с.
2. Артемова Л. Вчися, граючись / Л. Артемова. – К. : ТОМІРІС, 1995. – 112 с.
3. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку "Я у Світі"/ наук. ред. та упоряд. О.Л. Кононко. – К.: Світич, 2008.-430 с.
4. Базовий компонент дошкільної освіти України: Науковий керівник: А. М. Богущ— К.: Видавництво, 2012. - 26 с.
5. Богущ А.М., Лисенко Н.В. Українське народознавство у дошкільному закладі. - К.: Вища шк., 1994.
6. Бондаренко А.К. Дидактические игры в детском саду.- М., 1991.
7. Буре Р.С., Година Г.Н. Учите детей трудиться. - М.: Просвещение, 2013
8. Буре Р.С., Островская Л.Ф. Воспитатель и дети. - М.: Просвещение, 2003.
9. Бурова А. Організація ігрової діяльності в ДНЗ / А. Бурова // Дошкільне виховання. – 2007. – № 10. – С. 8 – 9.
10. Васильева М.А. Руководство играми детей в дошкольном учреждении. - М, 2011.
11. Васильева А.И. Совершенствование обучения в детском саду,- Минск, 2010.
12. Венгер Л.А., Пилюгина Е.Г. Воспитание сенсорной культуры ребенка.- М.,1988.
13. Вільчковський Е. Заняття з фізичної культури в дитячому садку / Е. Вільчковський. – К. : Світич, 2005. – 522 с.
14. Вільчковський Е. Критерії оцінювання стану здоров'я, фізичного розвитку та рухової підготовленості дітей дошкільного віку / Е. Вільчковський. – К. : Світич, 2008. – 560 с.
15. Вільчковський Е. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : [навч. посіб.] / Е. Вільчковський. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. – 428 с.
16. Воспитание детей в игре / сост. А.К. Бондаренко, А.И. Матусик.- М., 2003.
17. Воспитание детей дошкольного возраста / Под ред. Л.Н. Проколименко. - К.: Рад. шк., 1990.
18. Воспитание дошкольника в игре /Под ред. В.Г. Нечаевой. - М.: Просвещение, 2004.
19. Гончаренко С. Український педагогічний словник. - К.: Либідь, 1997.-450 с.
20. Городнова Н. Гендерний розвиток особистості. - К. Шкільний світ, 2012. - 128 с.
21. Губко О.Т. Історія педдагогіки України: витоки, пошуки і проблеми. - К.: Рад.шк., 1992.
22. Дитина: Програма виховання і навчання дітей дошкільного віку / Ред. Н. Лебідь, Г. Пилипчак. - К.: Богдана, 2013. - 327 с.
23. Дитина: програма. Орієнтовний зміст виховання і навчання дітей 3-7 років у дитячих закладах. - К., 1992.

24. Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: Монографія/ А.М. Богуш, Л.О. Варяниця, Н.В. Гавриш та ін.; Заг. ред.. Н.В. Гавриш. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – 368 с..
25. Дошкільна педагогіка /за ред. Сохіна, Ядешко.-К.,1986.
26. Дошкільна педагогічна психологія / за ред. Д.Ф.Ніколенка - К., 1987.
27. Дошкольная педагогика / под ред. Логиновой Г.О. - М., 1986.
28. Дошкольная педагогика /Под ред. В.И. Логиновой, П.Г. Саморуковой. - М., 1978.
29. Закон України "Про дошкільну освіту". – К. : Ред. ж-лу "Дошкільне виховання", 2001. – 56 с.
30. Збірник законодавчих і нормативних актів про дошкільну освіту / упоряд. : Бакуленко В. – 5-те вид., оновл. – Запоріжжя : ТОВ “Ліпс” ЛТД, 2007. – 356 с.
31. Короткова Н. А. Образовательный процесс в группах детей дошкольного возраста. – М.: ЛИНКА-ПРЕСС, 2014. – 208 с.
32. Короткова Н.А. Сюжетно-рольова гра старших дошкільників /Н.А. Короткова //Дитина в дитячому саду. - 2006. - № 2. - С. 84 - 87
33. Корчак Я. Избранные педагогические произведения. - М.: Педагогика, 1979
34. Лисенко Н.В. Формування першооснов екологічної культури дошкільнят // Педагогіка і психологія. - 1995
35. Малятко: Програма виховання і навчання дітей дошкільного віку / Ред. З. П. Плохій. - К., 1999. - 150 с.
36. Масару Ибуки. После трех уже поздно. - М.: Просвещение, 1992.
37. Меджерицкая Д.В. Воспитателю о детской игре: [пособие для воспитателя детского сада] / Д.В. Меджерицкая. – М., 1982. – 221 с.
38. Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дітей дошкільного віку “Я у Світі” / О. Кононко, З. Плохій, А. Гончаренко. – К. : Світич, 2009. – 208 с.
39. Народнознавство в дошкільному закладі: Метод. рекомендації для вихователів дошкільних закладів /Упор. О.Н. Макаренко. – Тернопіль, 1993.
40. Наумов Л.А. За годом год. - М.: Знание, 20014.
41. Нормативні документи для завідуючих ДНЗ / упоряд. : Чала Т. – Х. : Вид. група “Основа”, 2008. – 528 с. – (Серія “ДНЗ Керівнику”)
42. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: „Академвидав", 2009. - 456 с.
43. Про впровадження Програми розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт». Наказ МОН України від 23.11.2010 №1111 // Палітра педагога. – 2010.– №6.– С.3.
44. Про освіту: Закон України. – Освіта, 1991. 25 червня.
45. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля»/ О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. та інші - Тернопіль : Мандрівець 2012. – 264 с.
46. Програма розвитку дитини дошкільного віку "Я у Світі" (нова редакція у двох частинах)/ наук. ред. та упоряд. О.Л. Кононко. – К.: «МЦФЕР - Україна 2014 .-452 с.

47. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» // Палітра педагога. – 2010.– №4.– С.4-26.
48. Програма формування основ гуманістичної спрямованості особистості в дошкільному віці / Укл. П.А.Держович. - К., 1992.
49. Програма розвитку дітей від пренатального періоду до 3 років «Оберіг» - Тернопіль : Мандрівець 2014. – 160
50. Стельмахович М.Г. Народна педагогіка.- К., 1985.
51. Стельмахович М.Г. Народне дитинознавство. - К., 1991.
52. Сухомлинський В. Як виховувати справжню людину / В. Сухомлинський. – К., 1976. – 194 с.
53. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям. - К.: Рад. шк., 1971.
54. Усова А.П. Обучение в детском саду. - М.: Просвещение, 1981.
55. Ушинський К. Вибрані педагогічні твори / К. Ушинський. – К. : Радян. школа, 1983. – Т. 1.– 488 с.
56. Ушинський К.Д. Про народність у громадському вихованні // Вибрані педагогічні твори: У 2 т. - К.: Рад. шк., 1983. - Т. I. - С. 43-103.
57. Формирование коллективистских взаимоотношений детей старшего дошкольного возраста. - М.; Просвещение, 2009.
58. Художественное творчество в детском саду /Под ред. П.А. Ветлугиной. - М.: Просвещение, 1974.
59. Шелестова Л. Формуємо світогляд / Людмила Шелестова // Дошкільне виховання. - 2010. - № 11. - С. 6 - 9.
60. Эльконин Д.Б. Психология игры /Д.Б. Эльконин. - М., 1999. – 211 с.
61. Эльконин Д.Б. Ролевая игра - ведущий тип деятельности детей дошкольного возраста. Детская психология: [уч. пособ. для студ. высш. учеб. заведений] / Д.Б. Эльконин. - М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 229 с.
62. Эриксон Э.Г. Детство и общество. / Пер. с англ. и научн. ред. А.А. Алексеева - СПб.: Ленато, АСТ, Фонд «Университетская книга», 1996. - 592 с.
63. Яшник С.В. Гендерний підхід у вихованні: Методичні рекомендації / С.В. Яшник. – К.: НАУ, 2008. – 32 с.

Закони України.

64. „Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу”, № 2442-VI від 06.07.2010.
65. „Про дошкільну освіту”, № 2628-III від 11.07.2001.
66. „Про інноваційну діяльність”, № 40-IV від 04.07.2002.
67. „Про оздоровлення та відпочинок дітей”, № 375-VI від 04.09.2008.
68. „Про освіту”, № 1060-XII від 23.05.1991.

Укази Президента України.

69. „Про проведення у 2013 році в Україні Року дитячої творчості”. Указ Президента України № 756/2012 від 28 грудня 2012 року.
- 70.

Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України.

71. „Питання штатного розпису дошкільних навчальних закладів”, № 1122 від 05.10. 2009.
72. „Про вдосконалення системи організації роботи з виховання дітей та молодів позашкільних навчальних закладах”, № 1301 від 20.08.2003.
73. „Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року”, № 629 від 13.04.2011.
74. „Про затвердження Положення про дошкільний навчальний заклад”, № 305 від 12.03.2003.
75. „Про затвердження Положення про навчально-виховний комплекс „дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад”, „загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад”, № 306 від 12.03.2003.
76. „Про затвердження положення про центр розвитку дитини” № 124 від 05.10.2009.
77. „Про затвердження порядку медичного обслуговування дітей у дошкільних навчальних закладах”, № 826 від 14.06.2002.
78. „Про затвердження Типового положення про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку”, № 422 від 28.04.2009.

Накази, рішення колегії та листи Міністерства освіти і науки України.

79. „Планування роботи в дошкільних навчальних закладах”, лист № 1/9-455 від 03.07.2009.
80. „Порядок державної атестації загальноосвітніх, дошкільних та позашкільних навчальних закладів”, наказ № 658 від 24.07.2001.
81. „Про використання приміщень дошкільних навчальних закладів”, лист № 1/9-335 від 23.05.2008.
82. „Про внесення змін до Порядку державної атестації загальноосвітніх, дошкільних та позашкільних навчальних закладів”, наказ № 658 від 16.08.2004.
83. „Про доплату за перевищення планової наповнюваності груп”, лист № 1/9-764 від 26.11.2008.
84. „Про дошкільну освіту”, лист № 1/9-666 від 27.09.2010.
85. „Про забезпечення взаємодії в освітній роботі з дітьми старшого дошкільного і молодшого шкільного віку”, лист № 1/9-634 від 19.08.2011.
86. „Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (нова редакція)”, наказ № 615 від 22.05.2012.
87. „Про затвердження Інструкції з організації охорони життя і здоров’я дітей у дошкільних навчальних закладах”, наказ № 985 від 28.10.2008.
88. „Про затвердження Інструкції з організації харчування дітей у дошкільних навчальних закладах”, спільний наказ Міністерства охорони здоров’я України № 298/227 від 17.04.2006.
89. „Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс професійної майстерності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів “Вихователь року”», наказ № 582 від 15.05.2012.
90. „Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності”, наказ № 522 від 07.11.2000.

ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ

91. www.education.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки України.

92. [www. tnpu. edu. ua](http://www.tnpu.edu.ua) – сайт Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка.
93. [www. nbuv. gov. ua](http://www.nbuv.gov.ua) – сайт Національної бібліотеки ім. В. Вернадського.
94. [www. vdu.edu.ua](http://www.vdu.edu.ua)— сайт Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки

Голова атестаційної комісії

доц. Мартіросян Л. А.

Відповідальний секретар
приймальної комісії

доц. Слащук А.М.